

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Гавриш О.А.

д.т.н., професор НТУУ «КПІ»

Кіряков М. М.

студент ФММ НТУУ «КПІ»

ЗАДАЧА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З ЕНЕРГОПОСТАЧАННЯ

У статті розглянуто теоретико-методичні засади проведення економічного аналізу. Визначено сутність і характерні особливості аналізу енерговиробництва, тенденції розвитку та фактори змін результатів діяльності.

Ключові слова: аналіз виробничої діяльності, економічний аналіз, енергоресурси, резерви, енергоефективність, управлінські рішення.

Вступ. Забезпечення ефективного функціонування енергопідприємств потребує економічно грамотного управління їхньою діяльністю, яке багато в чому визначається умінням її аналізувати. За допомогою аналізу вивчають тенденції розвитку, глибоко і системно досліджують фактори зміни результатів діяльності, обґрунтовують плани та управлінські рішення, здійснюють контроль за виконанням їх, виявляють резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюють результати діяльності підприємства, виробляють економічну стратегію його розвитку.

Саме тому аналіз виробничої діяльності – це наукова база прийняття управлінських рішень в галузі виробництва теплової та електричної енергії. Для обґрунтування їх необхідно виявляти і прогнозувати наявні і потенційні проблеми, виробничі і фінансові ризики, визначати вплив управлінських рішень на рівень ризиків доходів суб'єкта господарювання.

Проблематикою аналізу виробничої діяльності займаються такі діячі, як Пономаренко О.І., Савицька Г. В., Іваненко В. М., Андреева Г.І., Макогон Ю., Куденко Г., Кадермеєва Д. та інші. Водночас, у працях економістів наразі існує певна різниця підходу до розуміння сутності й змісту процесу аналізу, незважаючи на те, що це поняття досить широко використовують під час дослідження практично усіх проблем удосконалення організації виробництва й управління підприємством.

Постановка задачі. Основною метою даної статті є системне оцінювання діяльності організації, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів енерговиробничої компанії. Для цього необхідно визначити сутність, характерні особливості економічного аналізу, розглянути тенденції розвитку, дослідити фактори зміни результатів діяльності.

Результати дослідження. Перебудова господарського механізму на ринкових засадах потребує перегляду традиційних прийомів дослідження і засвоєння багатьох нових економічних категорій. Важливе значення має комерційний розрахунок, який означає максимальне використання економічних важелів для підвищення ефективності виробництва. Проте його широке впровадження неможливе без глибокого аналізу діяльності енергопідприємства та його підрозділів. Це пояснюється тим, що економічний аналіз сприяє поширенню передового досвіду, прогресивних форм управління, запровадженню передової техніки і технологій, забезпечує можливість розпізнавання закономірностей і прогресивних явищ та надання їм необхідного додаткового імпульсу розвитку.

Об'єктом аналізу в умовах переходу до ринкових відносин є не просто виробничий процес, а отримання замовлень на продукцію, роботи, послуги, виконання цих замовлень за обсягом, номенклатурою, асортиментом, якістю, термінами поставки, а також оплата виконаних замовлень, тобто обсяг реалізації продукції.

За останні роки з впровадженням відносин сформувалась невідповідність цін на теплову і електричну енергію та засоби компенсації. Ці тарифи контролюються державою (НКРЕ) і підвищуються повільніше, ніж ціни на засоби компенсації. У результаті склалася парадоксальна ситуація: унікальний енергокомплекс ВАТ «Київенерго», що забезпечую повний цикл енергопостачання міста Києва, при розрахунках, в кращому випадку, виявляється малоефективним, в гіршому – економічно недоцільним.

Головною метою аналізу виробничої програми є виявлення можливостей більш раціонального використання виробничих ресурсів, зниження витрат на виробництво, реалізацію та забезпечення зростання прибутку, раціонального використання виробничих ресурсів, інформаційне забезпечення та всебічна оцінка досягнутих результатів, обґрунтування управлінських рішень.

Проблема енергетичної безпеки стає кожного дня все гострішою і першочерговою для вирішення на рівні не окремого підприємства. А всієї країни. Від стану енергетичних ресурсів та умов їх використання залежить економічний стан будь-якого підприємства. Вичерпання запасів мінеральних ресурсів, постійне підвищення цін на паливо змушують керівництво енерговиробничих підприємств все більше звертати увагу на ефективне використання енергоресурсів. Україна більш ніж на 50% залежить від імпорту енергоносіїв [3], тому політика енергоефективності була і залишається однією з самих актуальних.

Економічний аналіз діяльності підприємства має бути тісно пов'язаним із системним підходом, тобто з комплексним вивченням об'єкта управління з урахуванням усіх його аспектів: економічного, соціального, технічного, організаційного, екологічного та психологічного. Згідно із системним підходом кожний об'єкт управління розглядають як комплекс взаємопов'язаних елементів, яким притаманні визначені загальні властивості і які об'єднані для досягнення певної мети. Такою метою в умовах ринку

виступає ефективне використання ресурсів, тобто їх витрачання, яке повинне бути досконало обґрунтованим. Аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства є важливим елементом, оскільки вони прямо впливають на витрати виробництва і складають значну частку (83% у 2009р.) у собівартості виробленої продукції ВАТ «Київенерго». Крім того, в ході здійснення самого виробничого процесу такі витрати повинні бути контрольованими та керованими. Витрачання кожного виду ресурсів на одиницю продукції виступає як показник економічної ефективності виробництва. Тому в управлінському процесі на перший план виступає саме управління витратами. З урахуванням позавиробничої стадії в процес управління необхідно долучити ще й ринкові ціни на вироблену продукцію. Отже, витрати на одиницю виробленої продукції та ринкові ціни на неї стають головними чинниками прибуткового господарювання. Але, що стосується розглянутого підприємства, тарифи, за якими реалізується продукція, мають зовсім не ринковий механізм, а занижуються відповідними розпорядженнями Київської міської державної адміністрації. Тому за такою ціновою політикою, підприємство функціонує за рахунок інших операційних доходів у вигляді дотацій з міського бюджету. Оскільки підприємство не повністю повертає вкладені кошти, йому необхідно проводити роботу по пошуку резервів зменшення собівартості і збільшенню прибутку. В таких умовах суттєвими є резерви скорочення витрат, за рахунок більш раціонального використання сировини, оптимізації виробництва і зменшення втрат енергії, при її транспортуванні.

Сьогодні підвищення енергоефективності повинно виділятися державою в особистий вид господарської діяльності і стимулюватися комплексом заходів, що створюють податкові, кредитні умови. На відміну від України, де зроблена ставка на адміністративні та централізовані механізми, досвід зарубіжних країн показує пріоритетність ринкових механізмів, які спонукають суб'єктів господарювання до зниження затрат енергії та підвищення прибутку без прямого впливу держави [5].

Висновки. Енергоефективність ВАТ «Київенерго» є ключовим фактором для забезпечення енергоефективності кожного промислового, комунального споживача, якими у місці Київ є більшість.

Таким чином, одним із основних завдань у господарстві є удосконалення управління виробництвом з урахуванням зростання його масштабів, ускладнення економічних зв'язків, вимог науково-технічного прогресу. Важливе значення для удосконалення системи і методів управління має забезпечення впровадження економічного механізму господарювання, наукове обґрунтування напрямів виробництва, посилення контролю за їх дотриманням, розробка заходів щодо забезпечення високої ефективності виробництва.

Економічний аналіз нині набуває дедалі більшого значення для поліпшення економічної роботи на різних рівнях управління виробництвом. Одним із найважливіших шляхів пошуку резервів виробництва і визначення

всестороннього та об'єктивного оцінювання роботи підприємства є аналіз їхньої господарської діяльності.

У системі методів управління виробництвом аналіз діяльності підприємств дає можливість здійснювати контроль за виробництвом, економічно обґрунтовувати управлінські рішення, виявляти і більш повно використовувати резерви виробництва.

Перелік посилань

1. Андрєєва Г. І. Економічний аналіз: Навч.-метод. посіб. – К.: Знання, 2008. – 263 с.
2. Економічний аналіз: Навч. посіб./ За ред. М. Г. Чумаченка. Вид. 2-е переобл. і доповн. – К.: КНЕУ, 2003. – 556 с.
3. Енергетична стратегія України на період до 2030р. від 15 березня 2006р. № 145 // <http://kmu.gov.ua>.
4. Іваненко В. М. Курс економічного аналізу: Навч. посіб. – 5-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 261 с. - (Вища освіта XXI століття).
5. Каптуренко М. Г., к.е.н., Божій А. С. Енергоефективність – запорука економічної безпеки // Економічний простір. – 2008. - №9. – С. 198-204.
6. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005. – 662 с. – (Вища освіта XXI століття).

Gavrish O.A.

doctor of Science, Engineerings, professor NTUU «KPI»

Kirjakov M.M.

student TEF NTUU «KPI»

The article deals with theoretical and methodological principles of economic analysis. The nature and characteristic features of the power analysis, trends and changes in performance factors.

Гречко А.В.

к.е.н., ст. викл. НТУУ «КПІ»

Клименко І.А.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА

В роботі здійснюється структурування зовнішнього середовища підприємства, виділення основних його компонентів, характеристика та аналіз факторів зовнішнього середовища підприємства.

Ключові слова: Зовнішнє середовище підприємства, мікро- та макросередовище, фактори зовнішнього середовища.

Вступ. Будь-яке сучасне підприємство знаходиться під значним впливом непередбачуваних та динамічних у часі факторів зовнішнього середовища. В